Memo

Kenmerk	: 3518209
Aan	: Wethouder van Ulzen
Van	: Cluster Openbare orde en veiligheid
Datum	: 28 augustus 2026
Onderwerp	: Vooronderzoek en eindresultaat pilotfase tijdelijke openbare toiletvoorzieningen in het uitgaansgebied van Meppel
Afschriften voor	: Team Economie en Regio, Team Ruimte Initiatief, Team Leefbaarheid & Wijkregie, Team Financiën en Belastingen, Team Advies, Team Ruimte duurzaam en Team Ruimte verzorgen.

1. Aanleiding

De overlast van wildplassen in de binnenstad van Meppel is een structureel en terugkerend probleem, met name tijdens de uitgaansavonden in de weekenden. Bestrijding hiervan kent twee sporen:

- Handhaving, o.a. via bekeuringen
- Voorzieningen, o.a. voldoende toegankelijke toiletten

Deze memo richt zich op het tweede spoor: voorzieningen. We geven in de eerste plaats een toelichting op de mogelijke plaatsing van uriliften. Daarnaast bieden we inzicht in hoe we een pilot kunnen vormgeven met tijdelijke openbare toiletvoorzieningen, als opmaat naar een eventuele plaatsing van uriliften.

2. Historische context

Wildplassen is geen nieuw fenomeen in Meppel. Al tien jaar geleden werd overlast gesignaleerd, met name rondom de Mariakerk en het Kerkplein. De roep om openbare toiletvoorzieningen bestaat dus al langere tijd.

De binnenstad van Meppel beschikt over één openbaar toiletgebouw aan de Kleine Kerkstraat. De openingstijden zijn beperkt van 9:00–18:00 uur. Het toiletgebouw is niet toereikend om de problemen met wildplassen rondom de Groenmarkt en Marktstraat te verminderen. Daarnaast kunnen de toiletvoorzieningen het stadhuis en Plantaan worden gebruikt tijdens openingstijden.

De toiletcapaciteit in de horeca kent beperkingen. De toiletten van de horeca zijn doorgaans wel toegankelijk, ook zonder consumptie, maar de capaciteit en bereikbaarheid zijn in oudere panden vaak ontoereikend, om de druk tijdens piekmomenten in de weekenden op te vangen.

Daarnaast is in het verleden geëxperimenteerd met alternatieve maatregelen, zoals urineafstotende coating op de Meppeler Toren. Dit bleek effectief, maar kostbaar. Pandeigenaren worden nog altijd geadviseerd dit preventief in te zetten.

3. Toiletnormen horeca (BBL 2024)
Zoals eerder benoemd is de toiletcapaciteit bij de horeca beperkt. Volgens het Besluit Bouwwerken Leefomgeving (BBL) 2024 geldt:

- Nieuwbouw horeca: 1 toilet per 15 personen
- Bestaande bouw horeca: 1 toilet per 25 personen

Met name in oudere panden is de capaciteit van toiletvoorzieningen vaak ontoereikend tijdens piekmomenten in de weekenden.

4. Huidig openbaar toiletgebouw
Er één openbaartoilet gevestigd in de binnenstad aan de Kleine Kerkstraat te Meppel. Deze toiletvoorziening is zowel voor mannen als vrouwen toegankelijk. De openingstijden zijn beperkt van 9:00–18:00 uur. In het verleden is de voorziening tijdens de uitgaansuren opengesteld, maar vanwege herhaaldelijke vernielingen en vandalisme is hiervan afgezien. Hierdoor is het toiletgebouw tijdens de momenten waarop de behoefte aan openbare toiletvoorzieningen het grootst is niet beschikbaar.

5. Cijfers wildplassen (2022–2025)
De cijfers laten een structureel probleem zien met wildplassen in Meppel, met name in en rondom de Groenmarkt, zie punt 6 wildplasgebied. Van 2022 t/m 2025 zijn in totaal 853 bekeuringen uitgeschreven, waarvan het overgrote deel in een beperkt aantal straten.

Toelichting: de weergegeven cijfers zijn indicatief en geven geen volledig beeld van de daadwerkelijke overlast. In realiteit ligt het aantal wildplasincidenten naar verwachting hoger, aangezien niet elk incident wordt waargenomen of bekeurd.

Jaar	Aantal bekeuringen wildplassen gemeente Meppel (incl. handhaving)
2022	211
2023	232
2024	177
2025	204
	Totaal: 853 bekeuringen

6. Wildplasgebied
Top 5 straten in Meppel waar tussen 1 januari 2022 tot 31 december 2025 het meest werd bekeurd voor wildplassen. Dit laat zien dat met name het gebied rondom de Groenmarkt en Kromme Elleboog/Marktstraat het meest te maken heeft met wildplassen, veelal in de avond en nachtelijke uren, samenhangend met het uitgaanspubliek.

Straat	Aantal bekeuringen wildplassen gemeente Meppel
Groenmarktstraat	186
Groenmarkt	58
Kromme Elleboog	33
Marktstraat	31
Kleine Kerkstraat	29

7. Locaties binnenstad
Locaties die in beeld zijn voor een urilift op basis van de top 5 straten:

- Groenmarkt
- Marktstraat/Prinsengracht ter hoogte van de taxistandplaats.

De twee genoemde locaties zijn onderzocht door collega's van team Ruimte Initiatief. Daarbij is gekeken naar de ondergrondse infrastructuur, zoals leidingen en kabels. Conclusie is dat de genoemde locaties positief zijn bevonden om een mogelijke urilift te plaatsen. Er dienen nog wel proefsleuven gemaakt te worden op deze locaties om er zeker van te zijn dat er geen kabels en leidingen lopen.

8. Ervaringen andere gemeenten
Er zijn meerdere gemeenten in Nederland die al gebruik maken van uriliften. Deze gemeenten hebben wij benaderd om hun ervaringen te delen met het gebruik, beheer en effect van deze voorzieningen. Hieronder volgt een korte samenvatting van de belangrijkste bevindingen:

De gemeenten Zwolle, Utrecht en Amersfoort maken gebruik van verzinkbare uriliften in hun uitgaansgebieden, voornamelijk bedoeld voor mannen, waarbij Utrecht ook units heeft die toegankelijk zijn voor vrouwen. In Zwolle en Amersfoort zijn de uriliften al meer dan tien jaar in gebruik. Utrecht nam in 2018 de eerste urilift in gebruik. In totaal gaat het om drie units in Zwolle en drie in Amersfoort en vier in Utrecht. De uriliften worden ingezet om wildplassen tegen te gaan en de openbare ruimte dubbel te benutten, waarbij vaste plaskrullen aanvullend aanwezig zijn voor mannen.

In Zwolle en Amersfoort vindt onderhoud maandelijks plaats, in Utrecht elke twee weken. Het preventieve onderhoud wordt verzorgd door Pop-up Toilet. Dat is € 5.000 per urilift, op jaarbasis. De schoonmaak van de uriliften wordt door lokale schoonmaakdiensten uitgevoerd. En houdt rekening met kosten voor water en elektra.

De units zijn technisch betrouwbaar, weinig storingsgevoelig, compact en ontworpen als vandalismebestendig. Ze worden tijdens uitgaansavonden, weekenden en evenementen omhoog gezet door horecaondernemers in Zwolle en Amersfoort. Hoewel in Utrecht duidelijk een afname van wildplassen is waargenomen, zijn de effecten in Zwolle en Amersfoort niet concreet vastgesteld; de gemeenten adviseren bij toekomstige plaatsingen eerst vaste plaszuilen te overwegen vanwege de structurele kosten en onderhoudsverplichtingen.

9. Pop- up toilet company
Pop-up toilet company heeft 1 september 2025 een presentatie gegeven over de mogelijkheden die zij kunnen bieden om wildplassen zoveel mogelijk tegen te gaan. Tijdens deze presentatie zijn zowel de verzinkbare modellen als de niet- verzinkbare units aanbod gekomen.

<u>Verzinkbare Urilift triple</u>
Deze verzinkbare urilift is alleen toegankelijk voor mannen, die gelijktijdig drie plaatsen biedt. Wanneer de voorziening na gebruik in de grond wordt verzonken, wordt automatisch een zelfreinigingsprogramma uitgevoerd, waardoor de urilift bij iedere inzet in een schone staat beschikbaar is.

De aanschafkosten bedragen circa € 55.000 exclusief btw per urilift, uitgaande van een locatie waar de benodigde ondergrondse infrastructuur (riolering, water- en stroomaansluiting) reeds aanwezig is. Indien de locatie hiervoor nog geschikt moet worden gemaakt, dient rekening te worden gehouden met aanvullende civieltechnische kosten van circa € 50.000 per locatie.

Daarnaast moet rekening worden gehouden met structurele exploitatiekosten. De kosten voor technisch onderhoud bedragen circa € 5.000 exclusief btw per jaar per urilift.

Verzinkbare man-vrouw urilift

Er zijn tevens verzinkbare toiletvoorzieningen beschikbaar die zowel door vrouwen als mannen kunnen worden gebruikt. Deze variant bestaat uit één afgesloten vrouwentoilet en twee urinoirs aan de buitenzijde voor mannen. De investeringskosten bedragen circa € 110.000 exclusief btw, exclusief de kosten voor het geschikt maken van de ondergrond. Voor de benodigde aanpassingen aan de ondergrondse infrastructuur (riool-, water- en stroomaansluitingen) moet rekening worden gehouden met een aanvullende investering van circa € 50.000. Dit betreft een raming van team Ruimte Initiatief. Daarnaast bedragen de structurele kosten voor technisch onderhoud circa € 5.000 per jaar.

In tegenstelling tot diverse bestaande openbare toiletgebouwen beschikt deze verzinkbare variant niet over een zelfreinigend systeem. Dit betekent dat de hygiëne volledig afhankelijk is van de schoonmaakfrequentie. Met name het afgesloten vrouwentoilet vraagt bij intensief gebruik tijdens uitgaansnachten om frequente reiniging om een acceptabel kwaliteitsniveau te waarborgen. Dit kan leiden tot hogere beheerkosten en een grotere operationele inzet tijdens de openingstijden.

Niet- verzinkbare, zelfreinigende toilet

Daarnaast is er een niet-verzinkbare, zelfreinigende openbare toiletvoorziening beschikbaar die toegankelijk is voor mannen, vrouwen en mindervaliden. Deze voorziening biedt een inclusieve en duurzame oplossing, doordat zij gedurende de gehele dag beschikbaar kan zijn en na ieder gebruik automatisch wordt gereinigd. Hierdoor kan een hoog en constant hygiëneniveau worden gewaarborgd.

De investeringskosten bedragen circa € 100.000 exclusief btw, inclusief installatie, mits de benodigde ondergrondse infrastructuur (riool-, water- en stroomaansluiting) reeds aanwezig is. Indien de locatie hiervoor nog geschikt moet worden gemaakt, dient rekening te worden gehouden met een aanvullende investering van circa € 50.000. Dit bedrag betreft een raming van team Ruimte Initiatief. De structurele kosten voor technisch onderhoud bedragen circa € 5.000 per jaar.

Ten opzichte van een verzinkbare man-vrouwvoorziening biedt deze variant als voordeel dat zij zelfreinigend is, toegankelijk kan worden gemaakt voor mindervaliden en geschikt is voor doorlopend gebruik, zowel tijdens uitgaansuren als gedurende de dag. Hierdoor kan met één voorziening worden voorzien in de behoefte van verschillende doelgroepen en wordt de openbare toiletvoorziening breder inzetbaar.

10. Financiën

Incidentele kosten:

- Verzinkbare urilift triple: 55.000 euro ex. Btw.
- Verzinkbare man-vrouw urilift: 110.000 euro ex. Btw.
- Niet- verzinkbare, zelfreinigend toilet 100.000 euro ex. Btw
- Ondergrondse infrastructuur op orde brengen, riool, stroom en water aansluiting, 50.000 euro per urilift. Dit bedrag is een inschatting van team Ruimte Initiatief. Hier moet verder onderzoek naar gedaan worden.

Structurele kosten:

- Technisch onderhoud 5.000 euro per urilift, per jaar.
- Schoonmaakkosten, zie hieronder toegelicht:

1. Urilift Triple (verzinkbare mannelijke voorziening)
De Urilift Triple is zelfreinigend. Hierdoor zijn geen structurele schoonmaakkosten opgenomen. Wel is sprake van regulier toezicht en periodieke technische controle om de werking en hygiëne te borgen.

2. Verzinbare man-vrouw urilift (met afgesloten vrouwentoilet)
Voor deze variant gelden wél aanvullende schoonmaakkosten, met name vanwege het afgesloten vrouwentoilet en de piekbelasting tijdens uitgaansuren. De benodigde schoonmaakfrequentie is afhankelijk van gebruiksintensiteit en openingsregime. De schoonmaakkosten zijn op dit moment nog niet nader uitgewerkt.

3. Niet-verzinkbare zelfreinigende toiletvoorziening (man, vrouw en mindervaliden)
Deze variant is zelfreinigend en geschikt voor gebruik door mannen, vrouwen en mindervaliden. Door het automatische reinigingssysteem wordt een constante hygiënestandaard geborgd en is de noodzaak voor reguliere schoonmaakmomenten beperkt tot toezicht en periodieke controle.

11. Aanbesteding en regelgeving
Als er wordt besloten tot een structurele investering in één of meerdere uriliften dan zal samen met Inkoop de opdrachtwaarde berekend moeten worden. Dit zal de levering van de uriliften omvatten alsook het onderhoud (gerekend met 48 maanden). Als de totale opdracht > € 216.000 euro excl. BTW is dan zal deze opdracht Europees aanbesteed moeten worden. Mocht de opdracht onder dit bedrag blijven, dan is een meervoudig onderhandse aanbesteding passend.

Een aandachtspunt betreft de marktverkenning. Uit de uitgevoerde marktverkenning blijkt dat slechts één leverancier, de Pop-up Toilet Company, deze specifieke verzinkbare toiletvoorzieningen kan leveren. Dit is inmiddels bevestigd door middel van een ontvangen patentblad, waaruit blijkt dat deze leverancier de enige partij is die over de betreffende gepatenteerde technologie beschikt. Ook andere gemeenten die vergelijkbare voorzieningen hebben gerealiseerd, maken gebruik van deze partij.

Deze constatering heeft gevolgen voor de te bepalen aanbestedingsstrategie. In dat geval kan worden overwogen de opdracht enkelvoudig te gunnen op basis van technische exclusiviteit, binnen de kaders van de aanbestedingswetgeving.

Als aanvullende waarborg voor transparantie kan worden overwogen een vrijwillige transparantieaankondiging via TenderNed te publiceren, waarmee inzicht wordt gegeven in de voorgenomen gunning aan één partij. Dit borgt de transparantie en voorkomt dat een Europese aanbestedingsprocedure wordt opgestart terwijl feitelijk sprake is van één geschikte leverancier.

Het blijft van belang om deze keuze zorgvuldig juridisch te onderbouwen in samenwerking met team Inkoop, zodat de aanbestedingsstrategie rechtmatig, transparant en verdedigbaar is. Conform Voorschrift 3.4A is beoordeeld welke aanbestedingsprocedure geschikt en proportioneel is, waarbij de volgende aspecten in onderlinge samenhang zijn betrokken.

<u>Omvang van de opdracht;</u>
De totale opdrachtwaarde bedraagt circa € 140.000 over de gehele contractduur. Hoewel dit bedrag in beginsel aanleiding geeft om een meervoudig onderhandse procedure te volgen, is de omvang van de opdracht relatief beperkt. De kosten en inspanningen die gepaard gaan met een uitgebreide aanbestedingsprocedure moeten daarom in verhouding staan tot de waarde van de opdracht.

<u>Transactiekosten voor de aanbestedende dienst en de inschrijvers;</u>
Het doorlopen van een aanbestedingsprocedure brengt aanzienlijke kosten en administratieve lasten met zich mee voor zowel de gemeente als marktpartijen. Wanneer op voorhand aannemelijk is dat slechts één marktpartij een gelijkwaardige verzinkbare oplossing kan leveren, wegen deze transactiekosten mogelijk niet op tegen de meerwaarde van een aanbestedingsprocedure. Een meervoudig

onderhandse procedure zou in dat geval leiden tot extra inspanningen zonder dat daadwerkelijk concurrentie ontstaat.

Aantal potentiële inschrijvers;
Uit de uitgevoerde marktverkenning blijkt dat de markt voor openbare sanitaire voorzieningen weliswaar uit meerdere aanbieders bestaat, maar dat de markt voor verzinkbare sanitaire voorzieningen aanzienlijk beperkter is. Diverse leveranciers bieden permanente openbare toiletten, zelfreinigende toiletten of tijdelijke sanitaire voorzieningen aan. Deze oplossingen voldoen echter niet aan de specifieke functionele behoefte van de gemeente, namelijk een sanitaire voorziening die buiten gebruik volledig onder maaiveldniveau kan worden gebracht en daardoor geen blijvende impact heeft op de inrichting en uitstraling van de openbare ruimte.

Op basis van de marktverkenning is vooralsnog slechts één leverancier geïdentificeerd die een dergelijke verzinkbare oplossing aanbiedt en tevens ervaring heeft met de levering, installatie, het beheer en onderhoud van deze voorzieningen binnen de Nederlandse context. Voor zover bekend zijn geen andere aanbieders aangetroffen die een gelijkwaardige oplossing kunnen leveren die voldoet aan dezelfde functionele en technische eisen. Dit wordt onderschreven door de in de bijlage opgenomen patentblad.

Gewenst eindresultaat;
De gemeente heeft behoefte aan een sanitaire voorziening die tijdens uitgaansmomenten beschikbaar is, maar buiten gebruik volledig onder maaiveldniveau kan worden gebracht zodat deze geen negatieve invloed heeft op de kwaliteit, uitstraling en bruikbaarheid van de openbare ruimte. Deze functionele behoefte onderscheidt zich van reguliere openbare toiletten of tijdelijke toiletvoorzieningen. Het gewenste eindresultaat vraagt daarmee om een specifieke technische oplossing.

Complexiteit van de opdracht;
De levering van de toiletunits zelf is relatief overzichtelijk. De opdracht omvat echter meer dan alleen de aanschaf van een product. Ook aspecten zoals de technische inpassing in de openbare ruimte, de ondergrondse infrastructuur, beheer, onderhoud en exploitatie maken onderdeel uit van de totale oplossing. Daarnaast betreft het een specialistische voorziening waarvoor specifieke kennis en ervaring vereist zijn.

Type van de opdracht en het karakter van de markt.
De markt voor openbare sanitaire voorzieningen is breed, maar de markt voor verzinkbare sanitaire voorzieningen betreft een specialistische nichemarkt. Binnen deze niche zijn slechts zeer beperkt aanbieders actief. Hierdoor wijkt deze opdracht af van reguliere leveringen van openbare toiletten en is sprake van een markt waarin de mogelijkheden voor daadwerkelijke concurrentie beperkt lijken.

Aanleg ondergrondse infrastructuur (aparte opdracht)
De leverancier van de uriliften (zoals Pop-up Toilet Company) verzorgt uitsluitend de levering en plaatsing van de units, maar niet de aanleg van de benodigde ondergrondse infrastructuur. Deze werkzaamheden vallen onder de categorie werken en vormen een afzonderlijke opdracht met een eigen aanbestedingstraject. Deze opdracht kan door een aannemer worden uitgevoerd. De waarde van de opdracht blijft naar alle waarschijnlijk onder aanbestedingsdrempel voor werken (<150.000 euro excl. BTW) en kan enkelvoudig onderhands worden gegund aan één partij.

11. Vergunningen
Locatie Groenmarkt
Ter plaatse van het grootste deel van de historische binnenstad zijn omgevingsnormen geldig voor de maximale diepte archeologie. Dit betekent dat een omgevingsvergunning alleen verleend wordt wanneer er niet dieper gebouwd wordt dan de maximale aangegeven waarde. Op de locaties aan de Groenmarkt en de Wheem is dit 30 centimeter. Onder artikel 9.38 betekent dit dat activiteiten die de grond verstoren zijn toegestaan tot 30 centimeter en er een vergunningplicht is voor activiteiten dieper dan 30 centimeter. De beoordelingsregels voor de vergunning zijn te vinden onder artikel 9.43.

a. uit het bij de aanvraag gevoegde rapport blijkt dat er op de locatie van de uit te voeren werken of werkzaamheden geen archeologische waarden aanwezig zijn;
b. de archeologische waarde van het archeologisch monument of het te verwachten archeologisch monument naar het oordeel van het college van burgemeester en wethouders niet of niet onevenredig wordt geschaad; of
c. de archeologische waarde van het archeologisch monument of het te verwachten archeologisch monument kan worden behouden door aan de omgevingsvergunning voorschriften te verbinden.

Concreet zal dit betekenen dat er archeologisch onderzoek uitgevoerd moet worden tenzij uit een eerder rapport op deze specifieke locatie blijkt dat hier geen verdere archeologische waarden te behouden zijn. Mogelijk zijn er al onderzoeken gedaan, er liggen immers kabels en leidingen naar deze locatie. De kabels en leidingen liggen waarschijnlijk wel hoger dan de benodigde diepte voor een urilift.

Locatie Marktstraat/Prinsengracht
De locatie aan de Marktstraat/Prinsengracht ter hoogte van de taxistandplaats betreft een provinciaal monument. Het daadwerkelijke monument is de Emmabrug maar het voorbereidingsbesluit dat deze locatie aangeeft hanteert kadastrale percelen. De regels uit het voorbereidingsbesluit stellen een vergunningsplicht op nagenoeg elke activiteit waar deze regels geldig zijn. Er zijn een aantal vergunning vrije gevallen aangewezen onder artikel 2.3 maar het plaatsen van een urilift is hieronder niet te plaatsen.

Onder artikel 2.5 lid 1 wordt een vergunning enkel verleend als deze activiteit in overeenstemming is met monumentenzorg. Omdat de uriliften geplaatst zullen worden om wildplassen en de daarmee gepaarde ontsiering van monumenten te verminderen kan er beargumenteerd worden dat deze activiteit toeziet op monumentenzorg. Onder artikel 2.7 zijn de gedeputeerde staten aangewezen als adviseur voor een aanvraag van een omgevingsvergunning waar dit voorbereidingsbesluit van kracht is. Hiervoor zullen we dus moeten afstemmen met de provincie. Op de locatie aan de marktstraat/Prinsengracht gelden geen regels voor archeologische diepte.

Advies vergunningverlening

Voor beide locaties dient een vergunning aangevraagd te worden voor de bouw. Onder de Omgevingswet is het mogelijk dat deze verschillende activiteiten, bouwen en afwijken van de regels van het omgevingsplan, in één keer aangevraagd worden als een buiten omgevingsplanse activiteit (BOPA).

Het is aan te raden, wanneer de pilot is afgerond en deze twee locaties mogelijk gekozen worden voor de plaatsing van een urilift, de aanvragen apart van elkaar in te dienen. Doordat voor beide een aparte procedure gevolgd moet worden kan het zijn dat de ene procedure veel sneller gaat dan de andere.

Onder lid 6 artikel 3.1 van “Adviesrecht en participatieplicht bij buitenplanse omgevingsplanacitviteiten” heeft de gemeenteraad het recht om advies uit te brengen bij het bouwen van gebouwen en bouwwerken geen gebouw zijnde in het beschermde stadsgezicht. Het omgevingsplan definieert een bouwwerk geen gebouw zijnde als:

Constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die op de plaats van bestemming hetzij direct of indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond, bedoeld om ter plaatse te functioneren, met inbegrip van de daarvan deel uitmakende bouwwerkgebonden installaties anders dan een schip dat wordt gebruikt voor verblijf van personen en dat is bestemd en wordt gebruikt voor de vaart.

Het voorliggende plan voorziet dus in de realisatie van een bouwwerk geen gebouw zijnde binnen het gemeentelijk beschermde stadsgezicht en de gemeenteraad heeft dus het recht advies uit te brengen bij deze vergunningsaanvraag.

In het voorliggende geval zal gemeente Meppel zelf initiatiefnemer zijn voor de aanvraag van de vergunningen en het plaatsen van de bouwwerken. Dit zal dan vermoedelijk als project opgezet worden vanuit team Ruimte Initiatief. Voor het opstellen van een ruimtelijke onderbouwing ten behoeve van het adviesrecht van de raad en het uitvoeren van archeologisch onderzoek heeft gemeente Meppel raamcontractanten.

12. Advies

Het advies is om een pilotfase te starten waarbij tijdelijke openbare toiletvoorzieningen in het uitgaansgebied van Meppel worden geplaatst, gericht op zowel mannen als vrouwen. De pilot biedt de mogelijkheid om te testen of tijdelijke openbare toiletvoorzieningen daadwerkelijk leiden tot minder wildplassen. Zonder pilot ontbreekt onderbouwde lokale informatie over gebruik, waardering en effectiviteit van openbare toiletvoorzieningen. De resultaten van de pilot zijn waardevol om te bepalen of er aanleiding is voor structurele maatregelen, zoals: permanente uriliften, extra voorzieningen voor vrouwen of aanvullende gedrags- of handhavingsmaatregelen.

De onderzoeksvraag die we beantwoord willen krijgen is:
In hoeverre draagt de inzet van tijdelijke openbare toiletvoorzieningen van zaterdagavond tot de volgende zondagochtend bij aan het terugdringen van wildplassen in de binnenstad van Meppel, en hoe wordt dit ervaren door verschillende doelgroepen?

Er zijn drie locaties in beeld om tijdelijke openbare toiletvoorzieningen te treffen, tijdens de pilotfase:

- Groenmarkt
- Marktstraat/Prinsengracht ter hoogte van de taxistandplaats
- De Wheem

De Wheem wordt niet beschouwd als een overlastlocatie, maar is meegenomen vanwege de ligging binnen het uitgaansgebied met de aanwezige nachthoreca in Meppel. Bovendien biedt deze locatie de mogelijkheid om tijdelijk een toiletunit voor vrouwen te plaatsen tijdens de pilotfase, omdat er een rioolaansluiting aanwezig is. Op de andere locaties is dit niet mogelijk.

Op basis van de uitkomsten van deze pilot wordt een advies aan het college voorgelegd over de wenselijkheid en effectiviteit van structurele voorzieningen, zoals uriliften, en over eventuele aanvullende maatregelen om de openbare hygiëne en leefbaarheid in de binnenstad te verbeteren.

<u>Financiële vertaalslag pilotfase</u>
Voor de pilotfase wordt uitgegaan van een tijdelijke plaatsing van openbare toiletvoorzieningen voor een periode van ruim twee maanden, met een bijbehorende kostenpost van € 8.300 exclusief btw. Gezien de beperkte omvang van deze opdracht kan deze enkelvoudig onderhands worden gegund aan één partij, volgens het gemeentelijke inkoopbeleid.

Bijlage 1: pilotvoorstel

1. Onderzoeksvraag
In hoeverre draagt de inzet van tijdelijke openbare toiletvoorzieningen van zaterdagavond tot de volgende zondagochtend bij aan het terugdringen van wildplassen in de binnenstad van Meppel, en hoe wordt dit ervaren door verschillende doelgroepen?

2. Deelvragen
Om antwoord te geven op de centrale onderzoeksvraag zijn er een aantal deelvragen opgesteld.

1. Effectmeting
   - Schatting van het aantal plasbeurten bij de plaskruizen op basis van het gemeten urinevolume (in liters).
   - Registratie van het gebruik van de toiletunits voor vrouwen door de ingehuurde partij (op basis van een telsysteem in de deur).
   - Aantal boetes met betrekking tot wildplassen vóór en tijdens de pilotfase.
   - Waarnemingen door handhaving en politie.

2. Doelgroep gerichtheid
   - Wordt er voldoende voorzien in de behoefte aan openbare toiletvoorzieningen voor zowel mannen als vrouwen?

De uitkomsten van deze pilot kunnen worden gebruikt om te bepalen of structurele voorzieningen, zoals uriliften, wenselijk en effectief zijn, en of aanvullende maatregelen nodig zijn om de openbare hygiëne en leefbaarheid in de binnenstad te verbeteren.

3. Uitvoeringsplan
Locaties en periode
De pilotperiode loopt gedurende elf opeenvolgende weekenden, van 20-12-2025 tot 1-3-2026, op drie locaties in het uitgaansgebied van Meppel, aan de hand van politie- en handhavingsgegevens:

- Groenmarkt
- Kromme Elleboog/Marktstraat ter hoogte van de taxistandplaats.
- De Wheem

Benodigde openbare toiletvoorzieningen en meetmethode

Locatie	**Benodigde openbaar toiletvoorziening**	**Meetmethode**
Groenmarkt	Plaskruis enkel voor mannen	Schatting van het aantal plasbeurten bij de plaskruizen. Per 0.5 liter wordt een plasbeurt gerekend.
Markstraat/prinsengracht	Plaskruis enkel voor mannen	Schatting van het aantal plasbeurten bij de plaskruizen. Per 0.5 liter wordt een plasbeurt gerekend.
De Wheem	Twee toiletunits voor vrouwen	Automatische registratie via deurmechanisme (openen/sluiten)

Operationele uitvoering

- **Plaatsing en verwijdering:**
  De openbare toiletvoorzieningen worden geplaatst op zaterdagavond voor 22:00 uur en verwijderd op de volgende zondagochtend voor 09:00 uur door de ingehuurde uitvoerder.
- **Aanspreekpunt gemeente:**
  Coördinatie pilotfase door afdeling Openbare orde & veiligheid.

4. Communicatie

Een heldere communicatie is essentieel voor draagvlak en correct gebruik.

- Informatieborden bij de openbare toiletvoorzieningen met heldere boodschap (gratis openbaar toilet)
- Social mediaberichten via gemeentelijke kanalen en horeca.
- Informatie aan omwonenden en ondernemers over doel, duur en tijden van plaatsing.
- Vermelding op de gemeentelijke website en in lokale media.

5. Betrokken partijen

Betrokken partij	Rol/ Verantwoordelijkheid
Gemeente Meppel – openbare orde & veiligheid	Coördinatie, monitoring, evaluatie politfase
Politie / Handhaving	Observatie, registratie van boetes
(Horeca)ondernemers	Communicatie & feedback
Omwonenden	Communicatie & feedback
Ingehuurde partij	Leveren openbare toiletvoorzieningen en terugkoppelen meetresultaten per weekend

6. Planning

Fase	Activiteit	Periode
Pilotuitvoering	Plaatsing plaszuilen/unit elk weekend	20 dec 2025 t/m 1 maart 2026
Evaluatieonderzoek	Data-analyse	1 maart 2026 t/m 1 mei 2026
Rapportage & besluitvorming	Eindrapportage en advies aan college	Mei 2026

7. Begroting (indicatief)

Hieronder een kostenraming van de pilotfase, per weekend. De totale kosten van de pilotfase voor de duur van elf opeenvolgende weekenden bedragen € 9.130 ex btw. (Incl. btw € 11.047.).

Onderdeel	Kostenraming (€)
Huur 2 plaszuilen voor mannen	€ 130,00
Huur toiletunit vrouwen (2 toiletten + beheer)	€ 550,00
Plaatsing/verwijdering en reiniging	€ 150,00
Totaal excl. btw	**€ 830 (incl. btw 1.004,30)**

De kosten van de pilotfase worden gedekt binnen het budget van Openbare orde & veiligheid.

8. Verwachte resultaten

- Daling van wildplasincidenten in de directe omgeving van de sanitaire voorzieningen.
- Positieve gebruikerservaring onder bezoekers.
- Inzicht in behoefte aan structurele voorzieningen uriliften.
- Verbeterde hygiëne en beleving tijdens de uitgaansuren in de binnenstad.

9. Vervolg en besluitvorming

Na afronding van de pilot wordt een evaluatierapport opgesteld met de belangrijkste conclusies en aanbevelingen. Op basis van deze evaluatie wordt een advies aan het college voorbereid over:

- De eventuele structurele plaatsing van uriliften;
- Aanvullende maatregelen gericht op gedragsbeïnvloeding en handhaving.

Bijlage 2: Eindresultaat pilotfase betreffende tijdelijke openbare toiletvoorzieningen in het uitgaansgebied van Meppel

1. Onderzoeksmethode
Op basis van politie- en handhavingscijfers zijn op drie locaties in de binnenstad van Meppel gratis openbare toiletvoorzieningen geplaatst:

- Groenmarkt
- Marktstraat/Prinsengracht ter hoogte van de taxistandplaats
- De Wheem

De locatie De Wheem wordt niet primair beschouwd als een overlastlocatie voor wildplassen, maar is wel meegenomen vanwege de ligging binnen het uitgaansgebied en de aanwezigheid van nachthoreca. Daarnaast bood deze locatie de mogelijkheid om tijdens de pilotfase tijdelijk toiletunits voor vrouwen te plaatsen, vanwege de aanwezigheid van een rioolaansluiting. Op de overige locaties was dit niet mogelijk. Voor de pilotfase is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd:

In hoeverre draagt de inzet van tijdelijke openbare toiletvoorzieningen van zaterdagavond tot de volgende zondagochtend bij aan het terugdringen van wildplassen in de binnenstad van Meppel, en hoe wordt dit ervaren door verschillende doelgroepen?

Benodigde openbare toiletvoorzieningen en meetmethode

Locatie	**Benodigde openbaar toiletvoorziening**	**Meetmethode**
Groenmarkt	Plaskruis (mannen)	Schatting aantal plasbeurten op basis van gemeten urinevolume (liters) door ingehuurde partij. Per 0.5 liter wordt een plasbeurt gerekend.
Markstraat/prinsengracht	Plaskruis (mannen)	Schatting aantal plasbeurten op basis van gemeten urinevolume (liters) door ingehuurde partij. Per 0.5 liter wordt een plasbeurt gerekend.
De Wheem	Twee toiletunits (vrouwen)	Automatische registratie via deurmechanisme (openen/sluiten)

2. Eindresultaat pilotfase

In de periode van 20 december 2025 t/m 21 maart 2026 is de pilot uitgevoerd, waarbij in totaal twaalf van de veertien weekenden tijdelijke openbare toiletvoorzieningen in het uitgaansgebied van Meppel zijn geplaatst. Door de winterse omstandigheden is het niet mogelijk geweest om twee weekenden in januari 2026 toiletvoorzieningen te plaatsen.

De toiletvoorzieningen werden gedurende de pilotfase op de zaterdag vóór 22:00 uur geplaatst en zondagochtend vóór 09:00 uur weer verwijderd.

2.1 gebruik van de openbaar toiletvoorzieningen

Gedurende twaalf weekenden is het gebruik van de toiletvoorzieningen structureel gemeten. Dit gebruik vormt een belangrijke indicator voor de behoefte aan en effectiviteit van de voorzieningen. Daarnaast zijn de resultaten afgezet tegen het aantal uitgeschreven boetes in vergelijkbare periodes in voorgaande jaren.

Uit de metingen blijkt een duidelijk verschil in gebruik tussen de voorzieningen voor mannen (plaskruizen) en de voorzieningen voor vrouwen (toiletunits). Hieronder de bevindingen.

2.1.1 Groenmarkt:

Het plaskruis op de Groenmarkt blijkt in een duidelijke behoefte te voorzien. Op basis van het gemeten urinevolume, 0,5 liter per plasbeurt, is een schatting gemaakt van het aantal gebruikersmomenten.

- Totaal gebruik (12 weekenden): 1.490 keer (745 liter)
- Gemiddeld gebruik: 124 keer per weekend (62 liter)

Dit wijst op een hoge gebruiksintensiteit en bevestigt dat deze locatie een relevante hotspot is voor de inzet van een openbaar toiletvoorziening. Vanuit politie en handhaving wordt daarnaast aangegeven dat het plaskruis aan de Groenmarkt een positief effect heeft op het gebruik van de openbare ruimte.

3.1.2 Marktstraat

Ook het plaskruis aan de Marktstraat voorziet in een behoefte, zij het in mindere mate dan op de Groenmarkt.

- Totaal gebruik (12 weekenden): 580 keer (290 liter)
- Gemiddeld gebruik: 48 keer per weekend (24 liter)

Het lagere gebruik kan mogelijk worden verklaard door verschillen in looproutes, drukte of zichtbaarheid van de openbaar toiletvoorziening. Daarnaast geven politie en handhaving aan dat het gebruik van het plaskruis aan de Marktstraat een positief effect heeft op het gebruik van de openbare ruimte.

2.1.3 Wheem

De twee toiletunits voor vrouwen op De Wheem zijn in beperkte mate gebruikt.

- Totaal gebruik (12 weekenden): 82 keer
- Gemiddeld gebruik: 7 keer per weekend (gezamenlijk)

Het gebruik is automatisch geregistreerd via een deursysteem.

Uit observaties van politie en handhaving blijkt dat ook mannen gebruik maakten van de vrouwentoiletten. De verblijfsduur in sommige gevallen zeer kort was. Op basis van deze signalen bestaat het vermoeden dat de toiletunits mogelijk incidenteel voor andere doeleinden zijn gebruikt, zoals drugsgebruik. Drugsgebruik is echter niet feitelijk vastgesteld en betreft uitsluitend een interpretatie op basis van waarnemingen. De beperkte benutting kan daarnaast samenhangen met factoren zoals locatiekeuze, sociale veiligheid, zichtbaarheid of gebruiksgemak.

2.2 Aantal boetes tijdens de pilotfase

De politie- en handhavingscijfers geven slechts een gedeeltelijk beeld van de omvang van het probleem van wildplassen. Tijdens de pilotfase is gebleken dat het aantal uitgeschreven boetes slechts een fractie vormt van het daadwerkelijke aantal overtredingen. Wanneer het aantal boetes wordt afgezet tegen het aantal geregistreerde plasbeurten tijdens de pilot, wordt duidelijk dat niet ieder incident wordt waargenomen of beboet.

Zoals ook is aangegeven in hoofdstuk 5, *‘Cijfers wildplassen’*, zijn de beschikbare politie- en handhavingsgegevens daarom uitsluitend indicatief en geven zij geen volledig beeld van de werkelijke omvang van de problematiek. Het werkelijke aantal wildplasincidenten ligt naar verwachting hoger dan uit de geregistreerde cijfers blijkt.

Om een indicatie te krijgen van het effect van de getroffen maatregelen is het aantal uitgeschreven boetes tijdens de pilotfase vergeleken met dezelfde periode in de twee voorgaande jaren.

Periode	Aantal bekeuringen wildplassen	Handhaving
20-12-2023 t/m 22-03-2024	34	13
20-12-2024 t/m 22-03-2025	27	11
Pilotfase 20-12-2025 t/m 22-03-2026	23	10

Uit de cijfers blijkt een geleidelijke daling van het aantal uitgeschreven bekeuringen voor wildplassen. Ten opzichte van de periode 2023-2024 is het aantal bekeuringen tijdens de pilotfase afgenomen van 34 naar 23, een daling van circa 32%. Vergeleken met de periode 2024-2025 bedraagt de afname circa 15%.

Ook de geregistreerde inzet van handhaving laat een lichte daling zien, van 13 registraties in 2023-2024 naar 10 tijdens de pilotfase. Waar de handhaving ten opzichte van 2023-2024 met circa 23% afnam, daalde het aantal bekeuringen met circa 32%. Dit kan erop wijzen dat er daadwerkelijk minder overtredingen plaatsvinden. Daarbij moet echter worden opgemerkt dat ook andere factoren, zoals weersomstandigheden, bezoekersaantallen, evenementen en de algemene uitgaansdrukte, van invloed kunnen zijn geweest op de resultaten.

Op basis van de beschikbare gegevens kan geen direct causaal verband worden vastgesteld tussen de pilotmaatregelen en de afname van het aantal overtredingen. Desondanks laten de cijfers tijdens de pilotfase een positieve ontwikkeling zien. Het aantal bekeuringen voor wildplassen is verder gedaald ten opzichte van de twee voorgaande vergelijkingsperiodes. Hoewel voorzichtigheid geboden blijft bij de interpretatie van deze gegevens, vormen de resultaten een eerste indicatie dat de getroffen maatregelen mogelijk bijdragen aan het terugdringen van wildplassen in het uitgaansgebied.

2.3 Enquête

Voor de evaluatie van de pilot zijn 185 vrouwelijke bezoekers van het uitgaansgebied geënquêteerd van zaterdag op zondag, 27 juni en 4 juli 2026. Dit aanvullende onderzoek is uitgevoerd om beter inzicht te krijgen in de behoefte aan openbare toiletvoorzieningen onder vrouwen tijdens het uitgaan. Aanleiding hiervoor was dat tijdens de pilotfase bleek dat de tijdelijke toiletunits voor vrouwen op De Wheem slechts in beperkte mate zijn gebruikt. Met de enquête is onderzocht of dit beperkte gebruik samenhing met een beperkte behoefte of dat andere factoren, zoals de locatie, veiligheid, hygiëne of bekendheid van de voorziening, hierbij een rol speelden. Zie bijlage 1 voor de resultaten van de enquête.

De enquête laat zien dat er onder vrouwelijke bezoekers van het uitgaansgebied een duidelijke behoefte bestaat aan openbare toiletvoorzieningen. Ruim acht op de tien respondenten (82%) geven aan tijdens het uitgaan behoefte te hebben aan een openbaar toilet. Hiermee blijkt dat de vraag naar een dergelijke voorziening breed wordt gedragen.

Uit de resultaten blijkt daarnaast dat openbare toiletten vooral als aanvulling op de bestaande horecatoiletten worden gezien. De belangrijkste aanleiding voor gebruik is dat de toiletten in horecagelegenheden tijdens drukke uitgaansavonden onvoldoende capaciteit bieden, waardoor lange wachttijden ontstaan. Een openbaar toilet kan in

dergelijke situaties bijdragen aan een betere spreiding van bezoekers en het verminderen van de druk op de horecatoiletten.

Hygiëne komt uit de enquête naar voren als veruit het belangrijkste kwaliteitscriterium. Respondenten hechten in veel mindere mate waarde aan aspecten zoals gratis gebruik, locatie of wachttijd. Dit benadrukt dat de kwaliteit van de voorziening bepalend is voor de bereidheid om hiervan gebruik te maken.
De beperkte groep respondenten die geen behoefte heeft aan een openbaar toilet geeft voornamelijk aan gebruik te maken van horecatoiletten of naar huis te gaan. Opvallend is dat onveiligheid hierbij niet als reden wordt genoemd om geen gebruik te maken van een openbaar toilet.

In samenhang met de kwalitatieve bevindingen uit het veldwerk kan worden geconcludeerd dat er niet alleen behoefte bestaat aan extra openbare toiletcapaciteit, maar ook aan een voorziening die voldoet aan hoge eisen op het gebied van hygiëne, toegankelijkheid en gebruiksgemak. Daarmee bieden de onderzoeksresultaten een duidelijke onderbouwing om de mogelijkheden voor uitbreiding of verruiming van openbare toiletvoorzieningen in de binnenstad nader te onderzoeken.

Conclusie veldwerkonderzoek
De kwalitatieve bevindingen uit het veldwerk sluiten aan bij de uitkomsten van de enquête en geven hieraan verdere duiding. Tijdens beide veldwerkmomenten kwamen dezelfde thema's herhaaldelijk naar voren, waardoor een consistent beeld ontstaat van de ervaren behoefte aan openbare toiletvoorzieningen.

Respondenten geven aan dat deze behoefte zich niet beperkt tot het uitgaansleven, maar ook bestaat tijdens winkelbezoek en met name tijdens drukbezochte evenementen, zoals Donderdag Meppeldag, Koningsdag en Mokum in Meppel. Op dergelijke momenten worden de wachttijden bij horecatoiletten als lang ervaren en ontstaat een tekort aan beschikbare toiletvoorzieningen.
Daarnaast blijkt dat de aanwezigheid van een openbaar toilet op zichzelf niet voldoende is. De kwaliteit van de voorziening is volgens respondenten bepalend voor het gebruik. Hygiëne wordt hierbij het vaakst genoemd als belangrijkste voorwaarde, gevolgd door sociale veiligheid, bereikbaarheid en een centrale ligging. Over het bestaande toiletgebouw worden met name opmerkingen gemaakt over de ervaren hygiëne, de afgelegen ligging, de beperkte toegankelijkheid en het ontbreken van sociaal toezicht.

De kwalitatieve bevindingen bevestigen daarmee dat de behoefte niet uitsluitend betrekking heeft op de beschikbaarheid van extra toiletcapaciteit, maar ook op de kwaliteit, toegankelijkheid en veiligheidsbeleving van openbare toiletvoorzieningen. Deze aspecten vormen daarom belangrijke aandachtspunten bij de verdere uitwerking van mogelijke maatregelen en het onderzoek naar de inzet van het bestaande toiletgebouw.

2.4 Conclusie

De pilot had als doel te onderzoeken in hoeverre de inzet van tijdelijke openbare toiletvoorzieningen tijdens de uitgaansnachten bijdraagt aan het terugdringen van wildplassen in de binnenstad van Meppel en hoe deze voorzieningen worden ervaren door verschillende doelgroepen.

Uit de pilot blijkt dat de tijdelijke toiletvoorzieningen voor mannen duidelijk in een behoefte voorzien. De twee plaskruizen zijn gedurende twaalf weekenden gezamenlijk naar schatting 2.070 keer gebruikt. Vooral de voorziening op de Groenmarkt kende een hoge gebruiksintensiteit, wat bevestigt dat deze locatie een belangrijke hotspot is binnen het uitgaansgebied. Ook de voorziening aan de Marktstraat/Prinsengracht is regelmatig gebruikt, zij het in mindere mate.

De twee toiletunits voor vrouwen op De Wheem zijn daarentegen beperkt gebruikt. Tijdens de pilot zijn in totaal 82 gebruikers geregistreerd. Tegelijkertijd laat de enquête onder vrouwelijke bezoekers zien dat een meerderheid aangeeft behoefte te hebben aan openbare toiletvoorzieningen tijdens het uitgaan. Respondenten geven daarbij aan dat hygiëne, veiligheid, een goede locatie en korte wachttijden belangrijke voorwaarden zijn voor het gebruik van een openbaar toilet. Op basis van de beschikbare gegevens kan daarom niet worden vastgesteld dat de beperkte benutting van de vrouwelijke toiletvoorzieningen uitsluitend het gevolg is van een beperkte behoefte. Ook de locatie, zichtbaarheid, bekendheid en inrichting van de voorziening lijken van invloed te zijn geweest op het gebruik.

De vergelijking van de politie- en handhavingsgegevens met voorgaande jaren laat een verdere afname zien van het aantal uitgeschreven bekeuringen voor wildplassen. Tijdens de pilotfase werden 23 bekeuringen uitgeschreven, tegenover 27 en 34 in de twee voorgaande vergelijkingsperiodes. Hoewel deze ontwikkeling positief is, kan op basis van de beschikbare gegevens geen direct causaal verband worden gelegd tussen de inzet van de toiletvoorzieningen en de afname van het aantal overtredingen. Factoren zoals weersomstandigheden, bezoekersaantallen, evenementen en verschillen in toezicht kunnen eveneens van invloed zijn geweest.

Op basis van de resultaten kan worden geconcludeerd dat de pilot aanwijzingen geeft dat tijdelijke openbare toiletvoorzieningen, met name de plaskruizen voor mannen, bijdragen aan het bieden van een alternatief voor wildplassen. Voor de toiletvoorzieningen voor vrouwen kan op basis van deze pilot geen eenduidige conclusie worden getrokken. De enquête laat zien dat er behoefte bestaat aan dergelijke voorzieningen, terwijl het daadwerkelijke gebruik beperkt is gebleven. Dit suggereert dat niet alleen de aanwezigheid, maar ook de inrichting, locatie en gebruiksvriendelijkheid van de voorziening bepalend zijn voor het succes ervan.

2.5 Advies aan het college
Op basis van de resultaten van de pilot wordt geadviseerd de inzet van openbare toiletvoorzieningen tijdens de uitgaansnachten structureel vorm te geven.

Groenmarkt
Voor de Groenmarkt wordt geadviseerd een permanente plasvoorziening voor mannen te realiseren in de vorm van een Urilift Triple. Deze voorziening biedt gelijktijdig ruimte aan drie gebruikers. De pilot laat zien dat de Groenmarkt veruit de hoogste gebruiksintensiteit kent en daarmee een belangrijke hotspot vormt binnen het uitgaansgebied. Een Urilift Triple biedt hier een duurzame oplossing die buiten de uitgaansuren volledig uit het straatbeeld verdwijnt en tijdens uitgaansnachten laagdrempelig kan worden ingezet.

Marktstraat/Prinsengracht
Voor de Marktstraat/Prinsengracht wordt eveneens geadviseerd een permanente plasvoorziening voor mannen te realiseren in de vorm van een Urilift triple. Hoewel het gebruik hier lager lag dan op de Groenmarkt, blijkt ook op deze locatie sprake van een structurele behoefte aan een laagdrempelige voorziening binnen het uitgaansgebied.

Huidig openbaar toiletgebouw
Ten aanzien van een openbare toiletvoorziening voor vrouwen wordt geadviseerd het bestaande openbare toiletgebouw aan de Kleine Kerkstraat in Meppel zodanig aan te passen dat het geschikt wordt voor gebruik tijdens de uitgaansuren. Geadviseerd wordt te onderzoeken welke technische en organisatorische maatregelen hiervoor noodzakelijk zijn. Daarbij dient nadrukkelijk aandacht te worden besteed aan de hygiëne en het beheer van de voorziening, een gebruiksvriendelijke en goed functionerende toegang, de ervaren sociale veiligheid, voldoende zichtbaarheid en de vindbaarheid van de locatie. Daarnaast dienen de mogelijkheden voor toezicht en het voorkomen van ongewenst gebruik te worden meegenomen in de verdere uitwerking.

De resultaten van de enquête en het aanvullende veldwerkonderzoek onderbouwen deze aandachtspunten. Hieruit blijkt dat de kwaliteit en toegankelijkheid van een openbare toiletvoorziening bepalend zijn voor de mate waarin bezoekers bereid zijn hiervan gebruik te maken. De huidige beleving van de locatie en het gebruiksgemak van het toegangssysteem verdienen daarom nadrukkelijk aandacht bij de verdere uitwerking.

In van sociale veiligheid is relevant dat in 2026 cameratoezicht in de binnenstad wordt gerealiseerd. Dit kan bijdragen aan een verhoogd gevoel van sociale veiligheid in en rond het toiletgebouw, wat mogelijk ondersteunend kan zijn voor de bereidheid van bezoekers om de voorziening te gebruiken.

Verzinbare man-vrouw toilet

Een verzinkbare openbare toiletvoorziening voor zowel mannen als vrouwen wordt niet aanbevolen. Deze variant voorziet in één vrouwentoilet en twee mannentoiletten (urinoirs) aan de buitenzijde, waarmee in de basisbehoefte van beide doelgroepen kan worden voorzien.

Op basis van de uitkomsten van de pilot wordt een dergelijke investering als minder doelmatig beschouwd wanneer de voorziening uitsluitend wordt ingezet tijdens de uitgaansuren. Door het bestaande toiletgebouw aan de Klein Kerkstraat te optimaliseren kan met een beperktere investering worden voorzien in een structurele openbare toiletvoorziening die zowel tijdens uitgaansuren als daarbuiten inzetbaar is.

Bij een verzinkbare variant vormt met name de hygiëne van het vrouwentoilet een aandachtspunt, als gevolg van het intensieve gebruik binnen een beperkte openingsperiode en de daarmee samenhangende hoge schoonmaakfrequentie die nodig is om een consistent kwaliteitsniveau te waarborgen.

Bij bestaande openbare toiletgebouwen bestaan daarentegen mogelijkheden voor zelfreinigende systemen, waarmee een meer constante hygiënestandaard kan worden geborgd en het beheer efficiënter kan worden ingericht. Daarnaast biedt optimalisatie van het bestaande toiletgebouw ook de mogelijkheid om de toegankelijkheid voor mindervaliden te verbeteren, hetgeen binnen de huidige situatie niet of beperkt is geborgd.

Monitoring

Tot slot wordt geadviseerd de effecten van de voorzieningen structureel te blijven monitoren. Door gebruiksgegevens, meldingen van overlast, handhavingsdata en ervaringen van bezoekers periodiek te evalueren, kan worden vastgesteld of de getroffen maatregelen blijvend bijdragen aan het terugdringen van wildplassen en aan een schoner, veiliger en gastvrijer uitgaansgebied.

Bijlage 2.1: Resultaten enquête

Vraag 1: Heb je tijdens het uitgaan behoefte aan een openbaar toilet in het uitgaansgebied?

- Ja: 151 respondenten (82%)
- Soms: 7 respondenten
- Nee: 27 respondenten

Belangrijkste uitkomst: Een duidelijke meerderheid geeft aan behoefte te hebben aan een openbaar toilet tijdens het uitgaan.

Vraag 2: In welke situaties zou je een openbaar toilet gebruiken? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Als toiletten in de horeca te druk zijn: 86 respondenten (46%)
- Als ik niet in een horecazaak ben: 28 respondenten
- Als het dichterbij is dan een horecatoilet: 8 respondenten
- Andere: 63 respondenten (34%)

Belangrijkste uitkomst: De belangrijkste reden om een openbaar toilet te gebruiken is wanneer horecatoiletten te druk zijn.

Vraag 3: Wat is voor jou belangrijk bij het gebruik van een openbaar toilet? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Schoon/hygiënisch: 145 respondenten (53%)
- Korte wachttijd: 27 respondenten
- Gratis gebruik: 20 respondenten (7%)
- Veilig gevoel: 6 respondenten
- Goede locatie: 4 respondenten
- Andere: 71 respondenten

Belangrijkste uitkomst: Hygiëne is veruit het belangrijkste criterium bij het gebruik van een openbaar toilet.

Vraag 4: Waarom heb je geen behoefte aan een openbaar toilet tijdens het uitgaan? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Ik gebruik altijd een horecatoilet: 9 respondenten
- Ik ga meestal naar huis: 3 respondenten
- Openbare toiletten voelen onhygiënisch: 5 respondenten
- Openbare toiletten voelen onveilig: 0 respondenten
- Andere: 10 respondenten

Belangrijkste uitkomst: De belangrijkste redenen om geen gebruik te maken van openbare toiletten zijn het gebruik van horecatoiletten of het naar huis gaan; onveiligheid wordt niet genoemd als reden.

Veldwerkverslag enquête 27 juni 2026
Op 27 juni 2026 zijn twee onderzoekers in het uitgaansgebied van Meppel aanwezig geweest om vrouwelijke bezoekers te bevragen over de behoefte aan openbare toiletvoorzieningen.

Naar schatting is het beoogde aantal van 50 respondenten behaald. Tijdens de afname zijn verschillende doelgroepen aangesproken, waaronder groepen, duo's en individuele bezoekers. Over het algemeen waren de meeste benaderden bereid om deel te nemen aan de enquête. Een kleiner deel gaf aan geen tijd te hebben, door te willen lopen, onder invloed te zijn, niet te willen deelnemen of de onderzoekers te negeren. Dit betrof naar schatting 15 tot 20 personen.

De enquêtes zijn door de onderzoekers ter plaatse afgenomen en direct digitaal ingevuld. Respondenten hebben de vragenlijst niet zelfstandig ingevuld. In situaties waarin meerdere personen tegelijk werden aangesproken, is de enquête per individu afgenomen. Indien nodig is hierbij onderscheid gemaakt in de afzonderlijke antwoorden.

<u>Aanvullende kwalitatieve informatie</u>
Tijdens de afname van de enquête hebben respondenten regelmatig aanvullende toelichting gegeven op hun antwoorden. Hieruit kwamen verschillende terugkerende thema's naar voren.

Zo gaven meerdere respondenten aan dat de behoefte aan openbare toiletten niet alleen speelt tijdens het uitgaan, maar ook overdag, bijvoorbeeld tijdens het winkelen. Daarnaast werd vaak genoemd dat er tijdens evenementen, zoals Donderdag Meppeldag en Koningsdag, sprake is van een tekort aan toiletvoorzieningen, waardoor aanvullende voorzieningen wenselijk zijn.

Ook werd door respondenten aangegeven dat de wachttijden bij toiletten in horecagelegenheden tijdens uitgaansavonden regelmatig als lang worden ervaren. Een deel van de respondenten gaf aan in dergelijke situaties bereid te zijn gebruik te maken van een openbaar toilet, mits dit sneller toegankelijk is. Andere respondenten gaven aan in dergelijke gevallen naar huis te gaan om daar gebruik te maken van het toilet. Tegelijkertijd werd door een deel van de respondenten aangegeven dat dit niet altijd wenselijk is, onder andere omdat men bij terugkeer in een horecagelegenheid opnieuw in de wachtrij moet aansluiten.

Daarnaast werd genoemd dat er in Meppel reeds een openbaar toilet aanwezig is, maar dat de toegankelijkheid hiervan in de praktijk als beperkt wordt ervaren. Zo werd onder meer aangegeven dat de bediening van het slot onduidelijk kan zijn, waardoor gebruikers problemen hebben ondervonden bij het gebruik van de voorziening.

Kwaliteitscriteria voor openbare toiletten

Voor respondenten die aangeven behoefte te hebben aan openbare toiletvoorzieningen, is hygiëne het belangrijkste criterium. Hierbij worden met name schoonmaak, de aanwezigheid van toiletpapier en handwasmogelijkheden genoemd. Daarnaast geeft een deel van de respondenten aan dat een kleine financiële bijdrage acceptabel is, mits de kwaliteit en hygiëne op orde zijn.

Naast hygiëne worden ook korte wachttijden en een gevoel van veiligheid als belangrijke voorwaarden genoemd. De locatie van een voorziening speelt hierbij een rol, waarbij wordt aangegeven dat het bestaande openbare toilet door enkele respondenten als onveilig wordt ervaren vanwege de afgelegen ligging en het ontbreken van toezicht.

Veldwerkverslag enquête 4 juli 2026

Op zaterdagavond 4 juli zijn verschillende vrouwelijke bezoekers in het uitgaansgebied van Meppel bevraagd naar hun mening over het gebruik van openbare toiletvoorzieningen. Naar schatting zijn circa vijftig respondenten bereikt. Een groot deel van de benaderde personen was bereid om deel te nemen aan de enquête, met name nadat het onderwerp werd toegelicht. Een kleiner deel (circa 10 personen) gaf aan geen tijd te hebben of niet te willen deelnemen.

De enquêtes zijn door de onderzoekers ter plaatse afgenomen en direct digitaal ingevuld. In situaties waarin meerdere personen tegelijk werden aangesproken, is de enquête per individu afgenomen. Waar nodig is hierbij onderscheid gemaakt in afzonderlijke antwoorden.

Aanvullende kwalitatieve informatie

Tijdens de afname van de enquête is door respondenten regelmatig aanvullende toelichting gegeven op hun antwoorden. Daarnaast zijn onderwerpen benoemd die niet expliciet in de vragenlijst waren opgenomen.

Zo werd meerdere malen aangegeven dat het huidige openbare toilet achter de kerk niet voldoet aan de verwachtingen. Hoewel de buitenzijde als verzorgd wordt ervaren, wordt de binnenzijde omschreven als onvoldoende schoon en niet hygiënisch. Daarnaast wordt de locatie als afgelegen ervaren en ontbreekt toezicht, waardoor het gevoel bestaat dat de voorziening gevoelig is voor oneigenlijk gebruik. Hierbij werd onder andere genoemd dat er sprake zou zijn van drugsgebruik en seksuele handelingen. Hierdoor wordt de locatie door respondenten als onveilig ervaren.

Het overgrote deel van de respondenten geeft aan behoefte te hebben aan openbare toiletvoorzieningen. Deze behoefte speelt zowel tijdens het uitgaan als overdag, bijvoorbeeld tijdens het winkelen. Met name tijdens drukke periodes, zoals

feestdagen en evenementen (onder andere Donderdag Meppeldag en Mokum in Meppel), wordt een tekort aan toiletten ervaren.

Overdag wordt regelmatig uitgeweken naar voorzieningen zoals de HEMA, waarbij in sommige gevallen sprake is van betaald toiletgebruik. Tijdens uitgaansavonden worden horecatoiletten gebruikt, maar deze worden vaak als druk ervaren, met lange wachtrijen tot gevolg. Daarnaast wordt opgemerkt dat er in de openbare ruimte relatief meer voorzieningen voor mannen (zoals plaskruizen) aanwezig zijn dan voor vrouwen.

Kwaliteitscriteria voor openbare toiletten

Hygiëne wordt door respondenten het vaakst genoemd als belangrijkste criterium voor een openbaar toilet. Hierbij gaat het zowel om de schoonmaak van de ruimte als de aanwezigheid van basisvoorzieningen zoals toiletpapier en handwasmogelijkheden. Daarnaast worden ook voorzieningen zoals een prullenbak en menstruatieproducten (zoals maandverband en tampons) als belangrijk genoemd.

Naast hygiëne wordt veiligheid als belangrijke voorwaarde benoemd. Dit betreft met name toezicht, de locatie van de voorziening en een goed functionerend slot. De ligging van het toilet speelt hierbij een rol in het ervaren veiligheidsgevoel.